

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

Käsiraamat: strateegiline planeerimine ja finantsjuhtimine

Alla laetud 23.09.2021

Sisukord

6. Tekkepõhise eelarve juhend	3
6.1 Eesmärk ja üldpõhimõtted	4
6.1.1 Eesmärk ja põhimõtted	4
6.1.2 Tekkepõhisuse printsiip	5
6.1.3 Piirmääraga ja piirmäärata vahendid	6
6.2 Tulude planeerimine (v.a saadud toetused)	8
6.2.1 Tegevustulud	8
6.2.1.1 Maksutulud	9
6.2.1.2 Trahvid ja lõivud	9
6.2.1.3 Kaupade ja teenuste müük	10
6.2.1.4 Muud tulud	11
6.2.2 Finantstulud	11
6.3 Saadud ja antud toetused (v.a ptk 6.4.1.1)	12
6.4 Kulude planeerimine	14
6.4.1 Tegevuskulud	14
6.4.1.1 Sotsiaaltoetused, toetused KOVidele, liikmemaksud	14
6.4.1.2 Tööjõukulud	16
6.4.1.3 Majandamiskulud	17
6.4.1.4 Muud tegevuskulud	19
6.4.2 Finantskulud	19
6.5 Investeeringute, sh investeeringutoetuste planeerimine	20
6.5.1 Põhimõtted	20
6.5.2 Investeeringud kinnis- ja vallasasjade soetamiseks	22
6.6 Finantseerimistehingute planeerimine	23
6.6.1 Finantskohustuste võtmine, andmine ja tagasimaksmine	24
6.6.2 Finantsinvesteeringute müük	25
6.6.3 Osaluste soetus ja müük	26
6.6.4 Sihtfondide moodustamine ja edasised tehingud sihtfondidega	26
6.7 Rahavoogude planeerimine	26
6.8 Kohustuste võtmine tulevastesse perioodidesse	27

6. Tekkepõhise eelarve juhend

Sisukord

6. Eelarve koostamise juhend

6.1 Eesmärk, üldpõhimõtted, piirmääraga ja piirmäärata vahendid

6.1.1 Eesmärk ja põhimõtted

6.1.2 Tekkepõhisuse printsiip

6.1.3 Piirmääraga ja piirmäärata vahendid

6.2 Tulude planeerimine (v.a. saadud toetused)

6.2.1 Tegevustulud

6.2.1.1 Maksutulud

6.2.1.2 Trahvid ja lõivud

6.2.1.3 Kaupade ja teenuste müük

6.2.1.4 Muud tulud

6.2.2 Finantstulud

6.3 Saadud ja antud toetused (v.a ptk 6.4.1.1)

6.4 Kulude planeerimine

6.4.1 Tegevuskulud

6.4.1.1 Sotsiaaltoetused, toetused KOVidele, liikmemaksud

6.4.1.1.1 Sotsiaaltoetused

6.4.1.1.2 Toetused kohalike omavalitsuse (KOV) üksustele

6.4.1.1.3 Liikmemaksud

6.4.1.2 Tööjõukulud

6.4.1.3 Majandamiskulud

6.4.1.4 Muud tegevuskulud

6.4.2 Finantskulud

6.5 Investeeringute, sh investeeringutoetuste planeerimine

6.5.1 Põhimõtted

6.5.2 Investeeringud kinnis- ja vallasasjade soetamiseks

6.6 Finantseerimistingute planeerimine

6.6.1 Finantskohustuste võtmine, andmine ja tagasimaksmine

6.6.2 Finantsinvesteeringute müük

[6.6.3 Osaluste soetus ja müük](#)

[6.6.4 Sihtfondide moodustamine ja edasised tehingud sihtfondidega](#)

6.1 Eesmärk ja üldpõhimõtted

6.1 Eesmärk, põhimõtted, piirmääraga ja piirmäärata vahendid

6.1.1 [Eesmärk ja põhimõtted](#)

6.1.2 [Tekkepõhisuse printsiip](#)

6.1.3 [Piirmääraga ja piirmäärata vahendid](#)

6.1.1 Eesmärk ja põhimõtted

6.1.1 Eesmärk ja põhimõtted

Uuendatud 01.02.2021

Eelarve koostamise juhendi (edaspidi juhendi) eesmärgiks on Eesti Vabariigi kui avalik-õigusliku juriidilise

isiku (edaspidi riik) eelarvestamiseks konkreetsete üldreeglite sätestamine, mis on vajalikud riigi ja riigieelarveliste asutuste ühtsetel põhimõtetel eelarve koostamiseks.

Juhendi subjektideks on Riigikogu, Vabariigi Presidendi Kantselei, Riigikontroll, Õiguskantsleri Kantselei, Riigikohus, Riigikantselei ja ministriumid oma valitsemisala ulatuses (edaspidi asutused). Juhend lähtub riigieelarve seadusest, eelarveklassifikaatori määrusest, avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendist (edaspidi üldeeskiri) ja Raamatupidamise Toimkonna juhenditest (edaspidi RTJ).

Tegevuspõhine eelarve planeeritakse strateegilisest eesmärgist ja ühekordse planeerimise printsiibist lähtuvalt planeerimistasandite kaupa ja esitatakse riigieelarves tulemusvaldkondade ja programmide lõikes.

Valitsemisala eelarve planeeritakse konsolideeritult, st ilma valitsemisala siseste topeltkanneteta.

Eelarve koostamisel lähtutakse üldjuhul (kui ei ole sätestatud teisiti, vt käsiraamatus ptk 14.1.3 "[Tulude ja tuludest sõltuvate kulude ja mitterahaliste kulude planeerimine](#)") samasugustest arvestuspõhimõtetest nagu on üldeeskirjas ja RTJ-s, arvestades üldeeskirjas esitatud erisusi ja täpsustusi võrreldes RTJ-ga. Ühtsete arvestuspõhimõtete rakendamine eelarvetele ja raamatupidamise aruannetele tagab nende võrreldavuse. Juhend sisaldab viiteid konkreetsetele üldeeskirja paragrahvidele, RTJ punktidele, millel juhendi nõuded tuginevad ja Rahandusministeeriumi kodulehel avalikustatud strateegilise planeerimise ja finantsjuhtimise käsiraamatule (edaspidi käsiraamat).

Juhend keskendub olulistele eelarvestamise valdkondadele ning ei käsitle kõiki spetsiifilisi valdkondi. Eelarvet planeeriv asutus võib kehtestada oma eelarvestamise sise-eeskirjas täiendavad reeglid valdkondades, mis ei ole juhendis käsitletud, võttes arvesse tekkepõhisuse printsiipi. Valdkondades ja tehingute puhul, mida juhend ei käsitle, tuleb eelarvestamise põhimõtte kooskõlastada Rahandusministeeriumi riigieelarve osakonna ja Riigi Tugiteenuste Keskusega.

6.1.2 Tekkepõhisuse printsiip

6.1.2 Tekkepõhisuse printsiip

Uuendatud 01.02.2021

Tekkepõhise eelarve puhul planeeritakse majandustehingud nende toimumise perioodis, sõltumata sellest, millal tehingu eest arveldatakse. Lepingute sõlmimisega võetakse tingimuslikud kohustised, mis

realiseeruvad kaupade ja teenuste saamisel (majandustehingu toimumine).

Tekkepõhise eelarve korral võib juhtuda, et peale aasta lõppu selgub ootamatult (nt auditi käigus) varem kajastamata kulutusi, mille tekkepõhine periood on eelmises (auditeerimisel olevas) aastas. Sel juhul võib lähtudes raamatupidamisreeglitest kajastada ebaolulised kulutused järgmises eelarveaastas. Kui selgunud kulutused on olulised, tuleb need siiski kajastada õiges eelarveaastas ja leida vajalikud katteallikad oma eelarvest.

6.1.3 Piirmääraga ja piirmäärata vahendid

6.1.3 Piirmääraga ja piirmäärata vahendid

Uuendatud 01.02.2021

Riigieelarves jaotatakse eelarve piirmääraga ja piirmäärata vahenditeks.

Piirmääraga eelarve vahendid planeeritakse eelarve liigiga (edaspidi liik) 20 (kindlaksmääratud vahendid), liigiga 21 (kindlaksmääratud vahendid - piirmäärad väljaspool SAPI*) ja liigiga 33**(kapitalirent). Planeerimisel võib liigil 20 olevaid vahendeid valitsemisala asutuste või kontode või tegevuste vahel ringi suunata. Üleriigilistele objektikoodidele planeeritud eelarveid ei ole lubatud muuta. Piirmääraga vahendite eelarve on limiteeritud (rohkem kohustusi võtta ja kuluks kanda ei ole lubatud).

Piirmäärata eelarve vahendid on arvestuslikud vahendid (liik 10), riigieelarveline kaasfinantseerimise vahendamine (liik 32***), tuludest sõltuvad vahendid (liigid 40 – 45), edasiantavad maksud (50 – 59) ja mitterahalised vahendid (liik 60).

Liik 10

Arvestuslike vahenditena (liik 10) planeeritakse:

- Kulud, mille suurus tuleneb seadusest (planeeritakse objektikoodiga) – nt pensionid, vanemahüvitis, Riigikogu liikmete töötasu.
- Riigitulud, mis ei ole seotud seaduse alusel sihtotstarbeliselt kulutuste tegemisega – nt käibemaks, lõivud ja trahvid.
- Finantseerimistehingud, mille kasutamisel lähtutakse seaduses ja/või lepingus sätestatud nõuetest ja kohustustest - nt tehingud riigikassa rahavoo juhtimiseks.

Arvestuslikud vahendid on küll riigieelarve seaduse mõistes piirmäärata, kuid on limiteeritud kulutuste aluseks olevate seaduste või lepingutega. Arvestuslike vahendite eelarved planeeritakse kehtiva regulatsiooni alusel. Ehkki riigi eelarvestrateegia rahastamiskavas või etteantud eelarvevahendite maksimaalsetes mahtudes võib olla piisavalt eelarvet regulatsiooni (kulu kujunemise tingimuste) muutmiseks, millega kaasneks kulu kasv, ei ole see lubatud. Kulukasvu põhjustavad muudatusettepanekud tuleb esitada lisataotluste protsessi.

Liigid 40 - 45

Tuludest sõltuvate kulude (liigid 40, 41, 43, 44, 45), planeerimisel lähtutakse eelarveaastal tekkepõhiselt

tõenäoliselt teenitavate tulude mahust. Oluline on planeerida nii tulud kui kulud õigesse perioodi, st kui tegelikud tulud ja nendega seotud kulutused ei lange samasse eelarveaastasse, siis planeeritakse need erinevatesse perioodidesse, kuid kulude kogumaht ei tohi ületada tulude kogumahtu perioodide ulatuses. Liikide 40-45 planeerimine on kirjeldatud käsiraamatus ptk 14.1.3.1 "[Tuludest sõltuvate vahendite planeerimine](#)".

Liigid 50 - 59

Riigieelarve seaduse § 32 lõikest 3 lähtuvalt on edasiantavad maksud riigieelarves nii tulu kui ka kuluna planeeritud maksud, maksed ja muud tasud, mida riik maksuhalduri või selleks määratud asutuse kaudu kogub ja edastab õigusaktis määratud isikule, ja mis kantakse saajale edasi vastavalt maksu tegelikule laekumisele. Edasiantavate maksude planeerimine on kirjeldatud käsiraamatus ptk 14.1.3.2 "[Maksutulud ja maksude edasiandmise kulud](#)".

Liik 60

Mitterahalistest vahenditest (liik 60) planeeritakse eelarves põhivara amortisatsiooni (eelarve konto 61) ning põhivara müügitulu planeerimisel ka mahakantava põhivara jääkväärtust (eelarve konto 381), vt täpsemat kirjeldust käsiraamatus ptk 14.1.3.5 "[Põhivara jääkmaksumuse mahakandmise planeerimine põhivara müügi korral](#)". Mitterahaliste kulude eelarve kasutamine ei ole limiteeritud ning seda võib ületada.

*SAP-i kasutajatele võib osutada vajalikuks lisada täiendavaid eelarve liike (21), kuna teatud juhtudel tehakse makseid mitte SAPist, vaid spetsiaaltarkvarast.

**2021. a on kavas eelarveklassifikaatori muudatusega asendada liik 33 liigiga 20

***2021.a eelarveklassifikaatori muudatusega lisatav liik

6.2 Tulude planeerimine (v.a saadud toetused)

6.2 Tulude planeerimine (v.a. saadud toetused)

Uuendatud 01.02.2021

Eelarve tulud on eelarveperioodi tekkepõhised tulud, mida on võimalik kasutada eelarveperioodi kulutuste katteks.

Tekkepõhiseks loetakse tulu juhul, kui on tekkinud nõudeõigus ja tulude laekumine on väga tõenäoline, sõltumata raha laekumise hetkest. Tulu prognoosi vähendatakse ebatõenäoliselt laekuvate tasude summa võrra. Kui teenuse osutamise ja raha laekumise vahel ei ole olulist ajalist erinevust (nt riigilõivud), võib need planeerida kassapõhiselt.

Tulud planeeritakse tulemusvaldkondade ja programmide üleselt valitsemisala kohta kokku. Tulude korral, mis on aluseks konkreetsete kulutuste tegemisel (tuludega seotud kulutused), jälgitakse tulude ja kulude vastavuse printsiipi (nt saadud sihtfinantseerimine, kaupade ja teenuste müügist saadavad tulud ja nende müügiga seotud kulud).

Ebaregulaarselt laekuvate tulude puhul (nt kasum põhivara müügist) prognoositakse, millises summas eelarveaasta jooksul vastavaid tulusid võib tekkida. Tulude prognoosimisel lähtutakse teenuste osutamise või varade müügi hetkest, mitte nende eest tasumise hetkest. Ebaregulaarsete tulude prognoosimisel võib muuhulgas lähtuda eelmiste aastate kogemusest, võttes samas arvesse vahepeal toimunud arenguid.

Tulud klassifitseeritakse vastavalt sisule kas liigile 10, liikidele 40 – 59 või liigile 60. Kõikide tululiikide eelarved on arvestuslikud ja mitte piiravad.

6.2.1 Tegevustulud

6.2.1.1 Maksutulud

6.2.1.2 Trahvid ja lõivud

6.2.1.3 Kaupade ja teenuste müük

6.2.1.4 Muud tulud

6.2.1.1 Maksutulud

6.2.1.1 Maksutulud

Uuendatud 01.02.2021

Maksutulu planeeritakse eelarve kontodel algusega 30, välja arvatud keskkonnatasud ja Patendiameti toimingute riigilõiv, mille korral kasutatakse eelarve kontosid algusega vastavalt 38 ja 32.

Maksutulu ja maksude edasiandmise kulu planeeritakse eelarves kassapõhiselt, sh sotsiaalmaks, käibemaks ja aktsiisid ühe-kuulise nihkega. Ühe-kuuline nihe tähendab, et arvesse võetakse laekumised perioodil veebruar kuni järgmise aasta jaanuar, et viia tulemus lähemale tekkepõhisele tulemusele.

Riigituludesse jäävad maksud planeeritakse liigiga 10, edasiantavad maksutulud planeeritakse liikidega 50-59, vt liikide 40 – 60 planeerimise juhendit käsiraamatus [ptk 14.1.3.2](#).

Maksu- ja Tolliameti eelarvesse planeeritakse maksude eest laekuvad tulud nende ministriumide või asutustega koostöös, kes vastava tulu kavandamisega tegelevad. Maksu- ja Tolliameti eelarvesse ei planeerita neid makseid, riigilõive ja tasusid, mida Maksu- ja Tolliamet seaduse alusel ei kogu. Sellised maksed, riigilõivud ja tasud planeeritakse vastava asutuse eelarvesse.

Kui Maksu- ja Tolliamet kogub koostöökokkuleppe ja õigusaktide alusel tasusid, mille suuruse ja deklareerimise õigsuse eest vastutab teine riigiasutus (nt Keskkonnaamet loodusvarade kasutamise ja saastetasude osas, kohtud kohtumääruste alusel kogutavate tasude, sh riigilõivude osas), siis kajastab vastav asutus tulu ja edasiandmise kulu oma eelarves.

Maksu- ja Tolliameti poolt kohalike maksude seaduse alusel kogutavaid makse riigieelarve tuludes ja kuludes ei planeerita.

6.2.1.2 Trahvid ja lõivud

6.2.1.2 Trahvid ja lõivud

Uuendatud 01.02.2021

Riigilõivud

Riigilõive (liik 10, eelarve konto algusega 320) võib prognoosida kassapõhiselt, sest enamasti on teenuse osutamise ja raha laekumise hetk samas eelarveperioodis.

Riigilõivu tulu kajastab riigiasutus, kes teostab vastava lõivustatud toimingut. Kui riigilõivu määra sisse on arvestatud pankade teenustasu, siis riigilõivu saamisel pankadele kantavad teenustasud planeeritakse piirmääraga vahendite seas liigiga 20 eelarve kontol 55.

Trahvid

Trahvinõuete (liik 10, eelarve konto 3880) puhul eksisteerib sageli ebakindlus nende laekumise suhtes, mille tõttu tulu kajastamiseks vajalikud tingimused võivad täituda alles trahvinõude laekumisel. Seetõttu on aktsepteeritav trahvitulu prognoosida kassapõhiselt, lähtudes selle tõenäolisest laekumisest. Eelarvesse prognoositakse vaid tõenäoliselt laekuvaid trahvitulusid (netosummas).

6.2.1.3 Kaupade ja teenuste müük

6.2.1.3 Kaupade ja teenuste müük

Uuendatud 01.02.2021

Tulud teenuste müügist sisaldavad muuhulgas tulu majandustegevusest (liik 44, eelarve kontod 322 ja 323)*. Tulu kaupade ja teenuste müügist planeeritakse tekkepõhiselt perioodis, millal müük eeldatavasti aset leiab (st millal antakse ostjale üle vastav kaup või osutatakse teenus). Käibemaksudokumentatsioonid planeerivad tulu kaupade ja teenuste müügist ilma käibemaksuta.

Näide - muuseumide, etendus- ja kontsertasutuste piletimüügitulu, laboriteenuste tasude kajastamine

Eelarvesse planeeritakse eelarveaasta eest (st jaanuar-detsember arvetel esitatud) tõenäoliselt laekuvaid tasusid, sõltumata laekumise hetkest. Tulu prognoosi vähendatakse ebatõenäoliselt laekuvate tasude summa võrra (planeeritakse netotulu).

Üüri- ja renditulud ning hoonestusõigustest saadavad tulud planeeritakse järgmiselt:

- 1) üüri- ja renditulude kajastamisel esitatakse üüri- ja renditulude eelarve kontol 3233 kõik teenitavad tulud;
- 2) üürimisel või rentimisel üürile- või rendileandjale laekuvaid kommunaalkulusid ei planeerita tuluna, vaid selle summa ulatuses vähendatakse üürile- või rendileandja kulusid (laekumised kommunaalkulude vahendamise eest ei ole sisuliselt riigi tulu);
- 3) hoonestusõiguse tulu kajastamisel esitatakse perioodilised kasutusrendi tingimustel saadavad tulud eelarve kontol 3237;

Näide - kasutusrendi tulude kajastamine

Asutus on sõlminud hoone kasutusrendi leping 5 aastaks igakuiste maksetega 20 000 eurot kuus. Eelarves planeeritakse aasta renditulu $12 \times 20\,000 = 240\,000$ eurot, sõltumata rendimaksete laekumise hetkest. Juhul, kui aasta keskel korrigeeritakse rendimaksete suurust (nt inflatsiooni võrra), tuleks tõenäolist korrigeerimist võtta arvesse renditulu planeerimisel. Tulu planeeritakse liigiga 10 eelarve kontol 3233.

*2021.a eelarveklassifikaatori muudatusega on kavas täpsustada eelarve kontosid 322 ja 323. Tulu majandustegevusest planeeritakse edaspidi kontol 322, mis koondab üldeeskirja lisas 1 kontogruppide 3230 (tulud transpordi- ja sidealasest tegevusest), 3231 (tulud põllu- ja metsamajandusest, jahindusest ning kalandusest) ja 3232 (tulud muudelt majandusaladelt) tulud. Samuti on kavas koondada raamatupidamiskontod algusega 323 eelarve kontoks 323.

6.2.1.4 Muud tulud

6.2.1.4 Muud tulud

Uuendatud 01.02.2021

Muid tulusid (üldjuhul liik 10, eelarve kontoklass 38) planeeritakse eelarvesse lähtudes nende tõenäolisest toimumise ajast, sõltumata sellest, millal nende eest tasutakse.

Põhivara müügitulu ja müügitulu arvelt tehtavad kulutused planeeritakse liigil 43 juhul, kui aastases riigieelarve seaduses on säte tulude laekumise erisuse kohta ja on lubatud põhivara müügist laekuvaid vahendeid kasutada uue põhivara soetamiseks.

Näide - põhivara müük

Asutus plaanib 2022.a müüa hoone, mille bilansiline jääkväärtus on 1,8 miljonit eurot. Müügist loodetakse saada 2 miljonit eurot, mis tõenäoliselt laekub alles 2023. a.

Eelarves planeeritakse:

- põhivara müügi eest saadavat tasu - antud näites 2 miljonit (liik 10, eelarve konto 381); ja
- müüdava põhivara jääkväärtust - antud näites miinusega 1,8 miljonit (liik 60, eelarve konto 381).

Põhivara müügist saadavat tasu planeeritakse tuluna ning põhivara müügil mahakantavat jääkväärtust tulu vähendusena selle aasta eelarves, millal tehing tõenäoliselt aset leiab (antud näites 2022.a), mitte siis, kui raha laekub (2023.a).

6.2.2 Finantstulud

6.2.2 Finantstulud

Uuendatud 01.02.2021

Finantstulude hulka loetakse finantsinvesteeringutelt teenitud intresse, omanikutulu (dividend, kasumieraldis) ja muid finantsinvesteeringutega otseselt seotud tulusid. Finantstulusid planeeritakse tekkepõhiselt (st perioodis, milles eest nad on arvestatud) sõltumata nende tasumise hetkest. Intresside ja dividendide nõude tekkimise hetk on enamasti samas eelarve perioodis, mil need välja makstakse, mistõttu kassa- ja tekkepõhise eelarve planeerimisel olulisi erinevusi ei ole.

Finantstulu, v.a dividenditulu osalustelt, planeeritakse liigiga 10 eelarve kontol 655. Dividenditulu osalustelt planeeritakse liigiga 10 selle olulisuse tõttu eraldi eelarve kontol 652. Antud laenude intressitulu planeeritakse liigiga 10 eelarve kontol 658.

Näide - intressitulud

Asutus on väljastanud laenu summas 1 miljon eurot intressimääraga 5% aastas. eelarves planeeritakse

intressitulu summas 50 000 eurot, sõltumata sellest, millal intresse tasutakse. Juhul, kui intresside laekumine on ebatõenäoline, korrigeeritakse tulu prognoosi tõenäoliselt laekumata jääva summa võrra.

Näide - dividenditulud

Dividenditulusid (ka superdividendid) planeeritakse tekkepõhises eelarves lähtudes dividendide väljakuulutamise hetkest (mitte nende laekumise hetkest). Üldjuhul langeb dividendide väljakuulutamine ja nende maksmine samasse eelarveaastasse, mistõttu erinevusi võrreldes dividenditulu laekumisega ei teki.

Uuendatud 12.04.2021

Kontol 652 planeeritakse ainult dividendid. Muud liiki tulud seoses osalustega planeeritakse finantseerimistinguna eelarve kontol 150 (ei tohi olla eelarve tuludes).

Kontol 655 planeeritakse hoiuste ja väärtpaberitega seotud tulud (nt dividendid NIBilt, milles riigi osalus on alla 20%).

Kontol 658 planeeritakse muud finantstulud (nt kasumieraldis Eesti Pangalt, kes on iseseisev avalik-õiguslik organisatsioon, riik ei ole Eesti Panga osanik).

6.3 Saadud ja antud toetused (v.a ptk 6.4.1.1)

6.3 Saadud ja antud toetused (v.a ptk 6.4.1.1)

Uuendatud 01.02.2021

Saadud ja antud toetustena käsitletakse teiste juriidiliste ja füüsiliste isikute, sh avaliku sektori asutuste või rahvusvaheliste organisatsioonide (nt Euroopa Liidu) poolt saadud või neile antud raha, mille eest ei anta või saada otseselt vastu kaupu ega teenuseid. Riigisiseseid antud ja saadud toetusi ühelt riigiasutuselt teisele eelarvesse ei planeerita. Saadud toetusi planeeritakse eelarve kontodel 358 ja 359 ja antud toetusi eelarve kontol 45. Investeeringuteks antavatele toetustele lisatakse objektikood (IN-kood). Investeeringutoetuste planeerimisest vt lähemalt käesoleva juhendi ptk 6.5.1 "[Investeeringute, sh investeeringutoetuste planeerimine](#)"

Saadud ja antud toetuste planeerimise näiteid vt käsiraamatus ptk 14.1.3 juhendist „[Tulude ja tuludest sõltuvate kulude ning mitterahaliste kulude planeerimine](#)“ .

Toetuste planeerimine sõltub sellest, kas tegemist on tegevustoetusega või projektipõhise toetusega (üldeeskirja § 24 kasutab mõistet „sihtfinantseerimine“).

Tegevustoetused –antud (kulud) ja saadud toetused (tulud), mis antakse saajale lähtudes tema

põhikirjalistest ülesannetest ja arengudokumentides määratud eesmärkidest. Tegevustoetuste puhul toetuse andja ei sätesta rangeid piiranguid toetuse kasutamiseks ega nõua detailset aruandlust toetuse kasutamisel tehtud kulutuste kohta. Saadud ja antud tegevustoetusi planeeritakse kassapõhiselt toetuse maksmise/laekumise hetkel.

Näited tegevustoetustest:

- MKM poolt EASile majanduskulude katteks antav toetus
- HTM poolt õppeasutustele antav õppurite arvust lähtuv toetus
- Kohalikele omavalitsustele riigieelarvest antav toetus- ja tasandusfond
- Erinevate organisatsioonide liikmemaksud

Projektipõhised toetused - on teatud projektipõhisel sihtotstarbel saadud ja antud toetused, mille puhul määratakse selle eesmärk koos mõõdikutega eesmärgi täitmise jälgimiseks, ajakava ja rahaline eelarve ning toetuse andja nõuab saajalt aruandlust raha kasutamise kohta ning raha ülejääk tuleb maksta andjale tagasi. Projektipõhised toetused planeeritakse tekkepõhiselt, **see tähendab perioodi, millal planeeritakse teha sellest projektist kulutusi.**

Näited projektipõhistest toetustest:

- Euroopa Liidu fondidest saadavad toetused, millel on konkreetne eesmärk ja eelarve
- Riigiasutuse poolt mittetulundusühingule konkreetseks otstarbeks antud toetus, mille eesmärgipärased kulud kuuluvad saaja poolt tõendamisele ja ülejääk kuulub tagastamisele

Näide - Euroopa Liidult saadud toetuste (projektipõhised toetused) planeerimine

Nt juhul, kui asutus plaanib 2022-2023 teha investeringu summas 20 miljonit eurot (mõlemal aastal 10 miljonit), millest 70% (14 miljonit) kaetakse Euroopa Liidu toetusega ning sealjuures 8 miljonit laekub 2022, 5 miljonit 2023 ja 1 miljon 2024. Tulu ja investering planeeritakse samas perioodis. Asutus kajastab oma eelarves järgmised summad:

- 2022: Tulu EL toetustest 7 miljonit (70% tehtud investeringust); investering kokku 10 miljonit, sh 7 miljonit liigiga 40 ja 3 miljonit liigiga 20
- 2023: Tulu EL toetusest 7 miljonit (70% tehtud investeringust); investering 10 miljonit, sh 7 miljonit liigiga 40 ja 3 miljonit liigiga 20
- 2024: Tulu EL toetusest ei planeerita

Näide - Euroopa Liidust saadud toetuste (projektipõhised toetused) vahendamine

Juhul, kui eeltoodud näites oleks toetuse vahendamine, kajastaks ta oma eelarves järgmisi summasid:

- 2022: Tulu EL toetustest 7 miljonit; Kulu edasiantavatest toetustest 7 miljonit;
- 2023: Tulu EL toetustest 7 miljonit; Kulu edasiantavatest toetustest 7 miljonit
- 2024: Tulu ega kulu EL toetusest ei planeerita

Näide - Antud projektipõhiste toetuste planeerimine

Sotsiaalministeerium annab MTÜle toetust aidsivastase kampaania läbiviimiseks kokku summas 20 000 eurot. Kampaania viiakse läbi 2018-2019, 50% toetusest makstakse kampaania alguses ja ülejäänud 50% pärast kampaania lõpetamist. Eeldatavasti viiakse 80% kampaaniast läbi 2022 ja 20% 2023 aasta jooksul.

Sotsiaalministeerium planeerib 2022 eelarves kulu 16 000 eurot (80% kogukulust) ja 2023 eelarves kulu 4 000 eurot (20% kogukulust) liigiga 20 eelarve kontol 45.

6.4 Kulude planeerimine

6.4 Kulude planeerimine

Eelarve kulud on eelarveperioodi tekkepõhised kulud, mis on vajalikud selleks eelarveperioodiks seatud eesmärkide täitmiseks ja vajalike tegevuste tegemiseks.

Tegevuspõhises eelarves planeeritakse kulud teenuste kaupa ja esitatakse riigieelarves programmide ja tulemusvaldkondade lõikes.

Käibemaksukulu (eelarve kontod 601000, 601002, 601005) planeeritakse programmide üleselt ja esitatakse riigieelarves valitsemisala kohta kokku (riigieelarve koondosas esitatakse käibemaksukulu majandamiskulude, investeeringute ja finantseerimistehingute lõikes).

Käibemaksukulu planeeritakse liigil 10, välja arvatud tuludest sõltuvate vahendite puhul. Tuludest sõltuvate vahendite korral (liigid 40, 43, 44, 45) planeeritakse käibemaksukulu põhikulutusega samal liigil.

6.4.1 Tegevuskulud

6.4.1.1 [Sotsiaaltoetused, toetused KOVidele, liikmemaksud](#)

6.4.1.1.1 [Sotsiaaltoetused](#)

6.4.1.1.2 [Toetused kohalike omavalitsuse \(KOV\) üksustele](#)

6.4.1.1.3 [Liikmemaksud](#)

6.4.1.2 [Tööjõukulud](#)

6.4.1.3 [Majandamiskulud](#)

6.4.1.4 [Muud tegevuskulud](#)

6.4.1.1 Sotsiaaltoetused, toetused KOVidele,

Liikmemaksud

6.4.1.1 Sotsiaaltoetused, toetused KOVidele, liikmemaksud

6.4.1.1.1 Sotsiaaltoetused

Uuendatud 01.02.2021

Sotsiaaltoetused – toetused füüsilistele isikutele, v.a. ettevõtluseks (nt vanaduspension, sünnitoetused, lapsetoetused, õppetoetused, ajateenijate tasud ja toetused). Antud sotsiaaltoetusi planeeritakse kuluna tekkepõhiselt perioodis, mille eest sotsiaaltoetus on määratud. Kuna enamasti makstakse sotsiaaltoetusi samas eelarveperioodis, mille eest need on määratud, siis ei erine tekkepõhiselt planeeritud sotsiaaltoetuste kulu oluliselt kassapõhisest kulust.

Sotsiaaltoetuste andmist eelarve kontol 41 planeerib asutus, kes maksab toetusi füüsilistele isikutele (v.a oma töötajatele). Oma töötajatele makstakse eelarve kontolt 50 toetust hüvitiste korral hukkumise, vigastuse või muu analoogse juhtumi eest. Kui sotsiaaltoetuste väljamaksja ei ole riigiasutus (nt KOV toimetulekutoetused), siis antakse sotsiaaltoetuste eelarve edasi seadusejärgsele väljamaksjale ja vahendid kavandatakse eelarve kontol 45. Riikliku pensionikindlustuse vahendite edasiandmist planeeritakse liigiga 51 eelarve kontol algusega 60.

Sotsiaaltoetusi planeeritakse:

- liigiga 10 (kui kohustus tuleneb seadusest ning kulu arvestuse alused on määratud seaduses, nt erinevad peretoetused);
- liigiga 20 (nt riiklikud preemiad);
- liikidega 40-44 (juhul, kui toetust makstakse vastavate tulude laekumise korral).

Sotsiaaltoetuste planeerimisel liigiga 10 on objektikoodi lisamine nõutav.

6.4.1.1.2 Toetused kohalike omavalitsuse (KOV) üksustele

Uuendatud 12.04.2021

Riigieelarves planeeritakse kõik **toetusfondi** ([Riigieelarve seadus § 48](#)) meetmed olenemata suuruselt **Vabariigi Valitsuse eelarve osas** kohaliku omavalitsuse üksuste toetusfondi all.

Ministeriumide eelarvetaotlustes ja riigieelarvestrateegias eristatakse toetusfondi toetused muudest vahenditest.

Juhtumipõhised toetused ([Riigieelarve seadus § 50](#)) on ühekordsete otsuste alusel tehtavad kulutused ja need kajatatakse ministeriumi valitsemisala eelarves. KOV-de toetusmeetmed on soovitatav eelarvetaotluses, riigieelarve strateegias ning riigieelarves eristada, kui nende maht on üle 1 mln euro. See võimaldab omavalitsustel oma planeerimises nende võimalustega aegsasti arvestada.

Tulenevalt riigieelarve seadusest ([Riigieelarve seadus § 51](#)) peavad juhtumipõhiselt KOV-ile pandud **riikliku ülesande kulude hüvitamise vahendid** olema muudest riigieelarve vahenditest eristatud.

6.4.1.1.3 Liikmemaksud

Uuendatud 01.02.2021

Liikmemaksud planeeritakse üldjuhul liigiga 20 eelarve kontol 452 ning lisatakse objektikood SE000003.

Euroopa Liidu liikmemaks planeeritakse Vabariigi Valitsuse osas liigiga 10, eelarve kontol 452 ja lisatakse objektikood SE000008.

Rahvusvahelise Arenguassotsiatsiooni (IDA) ja Euroopa Arengufondi (EDF) liikmemaksud planeeritakse riigieelarves Vabariigi Valitsuse osas liigiga 20, kontol 452 ja objektikood SE000043

6.4.1.2 Tööjõukulud

6.4.1.2 Tööjõukulud

Uuendatud 01.02.2021

Tööjõukuludeks on töötasud (töötajatele makstavad palgad, lisatasud, preemiad, puhkusetasud ja muud hüvitised töötajatele ning nendega kaasnevad sotsiaal- ja töötuskindlustusmaksed) ning erisoodustused ja nendega kaasnevad tulu- ja sotsiaalmaks. Tööjõukulude hulka loetakse ka koondamistasud, puhkusetasu kohustuste muutus aasta alguse ja lõpu vahel.

Näide - tööjõukulud

Eelarveaasta tööjõukulud sisaldavad:

- *Asutuse kõigi töötajate aasta palk (st kuupalk x 12), sõltumata väljamakse ajast. Eelarvesse planeeritakse ka teadaolevaid või prognoositavaid palga- ja töötajate arvu muutusi. Puhkusetasu enamasti eraldi ei prognoosita, kuna juhul, kui töötajad võtavad oma puhkuse eelarveaasta jooksul välja, sisaldub see töötaja aastapalga (st 12 kuu palga) sees. Kui asutus võimaldab töötajatele olulisel määral puhkusepäevade õiguse edasilükkamist järgmistesse aastatesse, võib tekkida vajadus puhkusetasu kohustuste muutust eraldi prognoosida.*
- *Tõenäolised eelarveaasta eest makstavad boonused, lisatasud, ja muud hüvitised, sõltumata väljamakse ajast (näit. 2022.a jaanuaris 2021 aasta eest makstav bonus peaks kajastuma 2021 eelarves).*
- *Koondamistasud, kui need on eelarve koostamise ajaks teada või prognoositavad.*
- *Sotsiaal- ja töötuskindlustusmaksed kõigilt eelnevatelt tasudelt sõltumata nende maksmise ajast. Juhul, kui maksumäärad muutuvad, tuleb seda arvesse võtta nende planeerimisel.*
- *Pensionieraldiste väljamakseid, mille arvestamisel lähtutakse Riigi Tugiteenuste Keskuselt saadavatest sisenditest (liik 10). Pensionieraldised planeerib eelarvesse eripensionite ja pensionisuurenduste väljamaksja (nt SOM, Presidendi Kantselei).*
- *Erisoodustused ja nendelt arvestatud maksud on [Tulumaksuseaduse § 48](#) alusel oma töötajatele, samuti nende abikaasadele, vanematele või lastele tehtud erisoodustused (nt elusasemekulude katmine, õppelaenude kustutamine, üle piirmäära lähetuskulude katmine). Majandamiskuludega seotud erisoodustuse käibemaksukulu, mis erisoodustuse definitsiooni alusel kuulub samuti maksustamisele kui erisoodustus, planeeritakse eelarve kontol 50 (mitte kontol 601000).*

Tööjõukulud planeeritakse eelarve kontol 50 ja üldjuhul liigiga 20. Juhul, kui tööjõukulud on otseselt seotud tuludega, siis planeeritakse need liigiga 40 - 44.

[Kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seaduse](#) alusel planeeritud tööjõukulud ja pensionieraldiste väljamaksed võib planeerida liigiga 10 (vt käesoleva juhendi ptk 6.1.1 „[Piirmääraga ja piirmäärata vahendid](#)“) koos objektikoodiga.

Pensionieraldised planeeritakse kassapõhiselt, vt käsiraamatu juhend ptk 14.1.3.4 "[Pensionieraldiste planeerimine](#)".

6.4.1.3 Majandamiskulud

6.4.1.3 Majandamiskulud

Uuendatud 01.02.2021

Majandamiskuludeks on kulud vastavalt üldeeskirja kontoklassis 55 toodule, nt bürootarbed, kinnisvara haldamis- ja üürikulud, sideteenused, transpordikulud, infotehnoloogilised kulud, koolituskulud jne. Majandamiskuludes kajastuvad kasutusrendi kulud, kuid ei kajastu kapitalirendi lepingutega kaasnevad väljaminekud (need kajastuvad investeerimis- ja finantseerimistehingutena).

Majandamiskulusid planeeritakse lähtudes eelarveklassifikaatorist eelarve kontol 55. Majandamiskulusid planeeritakse perioodis, millal need tekivad (st millal saadi vastav teenus või tarbiti lattu varem soetatud kaup või saadi ostmisel kuluks arvatav kaup), sõltumata sellest, millal saadakse vastav arve või selle eest tasutakse.

Näide - koolituskulude kajastamine

Asutus sõlmib 2021.aasta oktoobris lepingu koolituste tellimiseks summas 10 000 eurot. Koolitused viiakse läbi 2021 novembris-detsembris. Koolituste arve väljastatakse 10.01.2022 ning selle eest tasutakse 2022 veebruaris.

Eelarves planeeritakse koolitustega seonduvat kulu 2021, kuna see on eelarveaasta, mil vastav teenus saadakse. Arve kuupäev ja selle tasumise kuupäev ei mõjuta vastava kulu kajastamise hetke.

Näide - kasutusrendi kulude kajastamine

Asutusel on sõlmitud hoone üürileping 5 aastaks igakuiste maksetega 20 000 eurot kuus. Eelarves planeeritakse aasta rendikulu $12 \times 20\,000 = 240\,000$ eurot, sõltumata rendimaksete tegemise hetkest. Juhul, kui lepingust tulenevalt korrigeeritakse lepingu perioodil rendimaksete suurust (nt inflatsiooni võrra), tuleb tõenäolist korrigeerimist võtta arvesse rendikulu planeerimisel.

Pikaajalised lepingud

Pikaajaliste teenuse osutamise lepingutega kaasnevat kulu jagatakse perioodide vahel, mil vastavat teenust saadakse.

Näide - pikaajaline teenuse ostmise leping

Asutus sõlmib 2021.a. detsembris 2-aastase IT-süsteemide hoolduslepingu aastateks 2022-2023

kogumaksumusega 1 miljon eurot, millele lisandub käibemaks 20%. Lepingu eest tasutakse pärast teenuste osutamist 2024 jaanuaris.

Eelarves planeeritakse nii 2022 kui 2023 eelarves kulu 500 000 eurot, lisaks planeeritakse mõlemasse aastasse kaasnev käibemaksukulu 20%, st 100 000 eurot kummassegi aastasse (eeldusel, et mõlemal aastal osutatakse teenust ligikaudu samas mahus – osutatud teenuse maht võib olla iga-aastaselt sama, kuna seda eraldi dokumendi alusel hiljem ei fikseerita, või kui seda peaks fikseerima kas üleandmis-vastuvõtu akt või mõni muu raamatupidamise dokument, siis lähtudes sellest dokumendist), sõltumata sellest, millal leping sõlmiti või selle eest tasuti. Käibemaksu planeeritakse eraldi kontol 601000.

Varud

Bilansis kajastatavate varude puhul (nt strateegilised varud) planeeritakse kulu perioodis, mil antud varud kasutusele võetakse või maha kantakse (mitte perioodis, mil varud soetatakse). Bürootarbeid (nt paber, kirjutusvahendid ja printeritahm) ja muid sarnaseid esemeid, mis võetakse kasutusele varsti pärast nende soetamist, planeeritakse majandamiskuluna soetamise aastal. Varude soetusega seotud käibemaksukulu planeeritakse kontol 601000 soetuse aastal käibemaksu planeerimise liikide üldreegli alusel (vt käesoleva juhendi ptk 6.4 „[Kulude planeerimine](#)“).

Näide - bilansis kajastatavate varude planeerimine

Asutus soetab 2021 lõpus varud summas 100 000 eurot, mille eest tasutakse 2022 jaanuaris. Varud kasutatakse eeldatavalt 4 aasta jooksul. Eelarves planeeritakse igal aastal kulu, lähtudes varude hinnangulisest kasutusele võtmisest ja maha kandmisest (juhul, kui varusid kasutatakse igal aastal võrdselt, planeeritakse igal aastal eelarves kulu 25 000 eurot).

Näide - bürootarvete planeerimine

Asutus plaanib 2022.a. jooksul soetada bürootarbeid summas 50 000 eurot. Osa bürootarvetest võetakse kasutusele kohe, osa vastavalt vajadusele kas sama või järgneva aasta jooksul.

Kuna bürootarvete soetamise ja kasutuselevõtmise vahel ei ole enamasti pikaajalist viivitust, ei pea neid kajastama varuna ning neid planeeritakse kuluna soetamise aastal. 2022 eelarves planeeritakse kulu summas 50 000 eurot, sõltumata bürootarvete kasutusele võtmise hetkest ning nende eest tasumise hetkest.

Väheväärtuslik vara

Majandamiskuludeks loetakse ka väheväärtusliku vara soetamist – vastavat kulu planeeritakse vara soetamise hetkel. Väheväärtuslikuks varaks loetakse vara soetusmaksumusega alla põhivara arvele võtmiseks kehtestatud piirmäära.

Näide - väheväärtusliku vara planeerimine

Asutus soetab 2021 lõpus kontorimööblit maksumusega alla 2000 euro. Mööbli eest tasutakse 2022 jaanuaris. Eelarves planeeritakse mööbel kuluna selle soetamise aastal ehk 2021.

Põhivara remont ja hooldus

Majandamiskuludeks loetakse põhivara remonti ja hooldust, kuid ei loeta põhivara soetamist ja parendusi (need kajastuvad investeringute eelarves). Põhivara parendusteks loetakse tehtud töid väärtusega alates põhivara soetamise piirmäärast, mida kasutatakse tulevikus rohkem kui ühe aasta jooksul. Täiendavad

juhised, mis aitavad eristada põhivara remonti ja hooldust (ehk majandamiskulusid) parendustest (ehk investeeringutest) on toodud [üldeeskirjas § 43](#) ja [RTJ-s 5](#) (PDF).

Majandamiskuludeks (eelarve konto 55) ei loeta põhivaralt arvestatud amortisatsiooni (liik 60, eelarve konto 61).

Näide - põhivara remont ja hooldus

Asutus planeerib 2021 aasta jooksul värvida seinu ja vahetada tapeete ühes hoones (eeldatav maksumus 3500 eurot) ja vahetada katus ühes teises hoones (eeldatav maksumus 50 000 eurot).

Seinte värvimine ja tapeedi vahetamine loetakse remondikuluks ning planeeritakse majandamiskulude eelarves. Katuse vahetus suurendab oluliselt hoone kasulikku eluiga, mistõttu seda loetakse parenduseks ning planeeritakse investeeringute eelarves.

6.4.1.4 Muud tegevuskulud

6.4.1.4 Muud tegevuskulud

Uuendatud 01.02.2021

Muud tegevuskulud (eelarve konto 60) on erinevad maksukulud (nt maamaksukulu), edasi antavad maksutulud, kohtuotsuse alusel väljamõistetud kulud, kahjutasud, viivised, riigisaladuse seaduse alusel piiratud juurdepääsuga kulutused (eelarve konto 600*).

Amortisatsioon ja põhivara allahindlused

Amortisatsioon (liik 60, eelarve konto 61) planeeritakse eelarve kulude hulgas, lähtudes raamatupidamisest saadud andmetest ja võttes arvesse täiendavaid põhivara soetusi, müüke ja mahakandmisi (kui need on teada), mis muudavad prognoositavat eelarveaasta amortisatsiooni.

Põhivara täiendavaid allahindlusi, sh nende mahakandmisel tekkivat täiendavat kulumit eelarvesse ei planeerita.

*Kavas on 2021.a eelarveklassifikaatori muudatusega lisada täpsustav eelarvekonto 600

6.4.2 Finantskulud

6.4.2 Finantskulud

Uuendatud 01.02.2021

Finantskulude (eelarve konto 650) hulka loetakse laenudelt (liik 10), kapitalirendikohustustelt (liik 33/20*) ja muudelt võlainstrumentidelt tasutavaid intresse ja viiviseid, aga ka muudelt diskonteeritud pikaajalistelt kohustustelt arvestatud intresse. Finantskulusid planeeritakse tekkepõhiselt (st perioodis, mille eest nad on arvestatud) sõltumata nende tasumise hetkest. Liigi 10 kasutamisel lisatakse objektikood.

Näide - intressikulud

Asutusel on laen summas 1 miljon eurot intressimääraga 5% aastas ja tähtajaga 3 aastat. Eelarves planeeritakse igal eelarveaastal intressikulu summas 50 000 eurot, sõltumata sellest, millal intresse tasutakse.

Eelarvesse ei planeerita pensionieraldiste muutuselt arvestatud intressikulu.

*Kavas on 2021. a eelarveklassifikaatori muutusega asendada liik 33 liigiga 20

6.5 Investeeringute, sh investeeringutoetuste planeerimine

6.5.1 Põhimõtted

6.5.2 Investeeringud kinnis- ja vallasasjade soetamiseks

6.5.1 Põhimõtted

6.5.1 Põhimõtted

Uuendatud 01.02.2021

Investeeringute eelarves (eelarve konto 15, IN-kood) planeeritakse eelarveaastal kavandatavad materiaalse põhivara (nt riigi või avalikkuse poolt kasutatavad hooned, infrastruktuuri rajatised, sõidukid), kinnisvarainvesteeringute (väljarentimiseks mõeldud maa ja hooned), immateriaalse põhivara (nt tarkvara) ja bioloogilise vara (nt mets) soetused ja olemasoleva põhivara parendused. Põhivara soetused planeeritakse selle aasta eelarves, mil toimub vara omandi üleminek ostjale. Juhul, kui vara ehitatakse pikema perioodi jooksul (nt suuremahulised infrastruktuuri objektid), planeeritakse investeeringute eelarves igal aastal selle eelarveaasta jooksul ehitatud osa (üleandmis- ja vastuvõtmisakti põhjal). Materiaalse ja immateriaalse põhivara investeeringud planeeritakse [RTJs 5 \(PDF\)](#) ja [üldeeskirjas](#) sätestatust. Investeeringuks RTJ 5 järgi on kulutused, mis lisatakse materiaalse põhivara soetusmaksumusele. Investeeringuga on tegemist, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- kulutuse eest saadakse materiaalne vara (hoone, seade vms), mis tõenäoliselt osaleb tulevikus majandusliku kasu tekitamisel või seatud eesmärkide täitmisel;

- kulutuse eest saadud tulemit kasutatakse pikema perioodi jooksul kui üks aasta;
- soetusmaksumus või muu bilansis kajastamise aluseks olev väärtus on usaldusväärselt määratletav;
- kulutuse maksumus on vähemalt [üldeeskirja](#) § 41 lõikes 1 esitatud põhivara kapitaliseerimise alampiirina (ilma käibemaksuta) sätestatud summa (5 000 eurot). Jooksva hoolduse ja remondiga kaasnevad kulutused planeeritakse eelarves perioodi kuluna.

Riigiasutuste investeeringud planeeritakse riigieelarvesse (tegevuspõhise eelarve korral programmide kaupa) liikidega 20 või 40-45, eelarve kontole 15 ja kohustuslik on IN-koodi kasutamine. Põhivarade soetusega seotud käibemaksukulu planeeritakse soetuse aasta eelarvesse (programmide üleselt) eelarve kontol 601002 liigile 10 või liikidele 40-45 käibemaksu planeerimise liikide üldreegli alusel, vt käesoleva juhendi ptk 6.4 „[Kulude planeerimine](#)“.

Näide - materiaalse põhivara soetus

Asutus plaanib 2022. aastal soetada põhivara summas 5 miljonit eurot, millest 4 miljonit tasutakse 2022 ja 1 miljon aastal 2023 peale esialgse garantii möödumist.

2022 investeeringute eelarves planeeritakse põhivara soetusena 5 miljonit eurot, kuna ostja omandab kontrolli vara üle 2022. aastal, sõltumata sellest, et osa ostuhinnast tasutakse järgneval aastal.

Näide - pikaajaline ehitusprojekt

Asutus sõlmib lepingu uue haigla ehituseks. Ehitustööd toimuvad 2022-2024, kokku läheb ehitus maksma 10 miljonit eurot. Iga aasta lõpus akteeritakse teostatud ehitustööde maht ning järgneva aasta algul tasutakse proportsionaalselt tehtud ehitustööde mahule. Eeldatavasti viiakse 2022.a läbi 20%, 2023.a 70% ja 2024.a 10% ehitustöödest.

Investeeringute eelarves planeeritakse põhivara soetusena 2022. aastal 2 miljonit, 2023. aastal 7 miljonit ja 2024. aastal 1 miljon eurot, sõltumata sellest, et tegelikud maksed toimuvad järgnevatel eelarveaastatel.

Põhivara soetamisel **kapitalirendi lepingu alusel** planeeritakse eelarvesse põhivara soetus (liik 20, eelarve konto 15), arvestuslik proportsionaalne amortisatsioonikulu (liik 60, eelarve konto 61), käibemaksukulu (liik 10, eelarve konto 601005), kapitalirendi kohustuste võtmine ja tagasimaksed (liik 33/20*, eelarve konto 208), intressikulud (liik 33/20, eelarve konto 650). Kapitalirendilepinguga vara soetamise detailset näidet vt käesoleva juhendi ptk 6.6.1 „[Finantskohustuste võtmine, andmine ja tagasimaksmine](#)“.

Kapitalirendi lepingu alusel vara soetamiseks tuleb saada luba Riigikogult ([Riigieelarve seadus § 60 lg 2 p 6](#)).

Riigi investeerimistegevusena käsitletakse lisaks riigiasutuste materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamiseks ja renoveerimiseks tehtavatele investeeringutele ka põhivara soetamiseks ja renoveerimiseks antavaid toetusi ning kaitseotstarbelise erivarustuse soetamist.

Investeeringutoetuste planeerimisel lähtutakse investeeringutele sarnastest põhimõtetest, kuid need kajastatakse riigieelarves kuludena. Investeeringutoetused on olemuselt projektipõhised toetused (vt käesoleva juhendi ptk 6.3 „[Saadud ja antud toetused](#)“). Investeeringutoetus planeeritakse (tegevuspõhise eelarve korral programmi teenusele) liikidega 20 või 40-45 või 56**, eelarve kontoga 45 ja IN-

objektikoodiga. Kui toetuse saaja on käibemaksukohustuslane, siis käibemaksukulu ei ole ning toetus ei tohi sisaldada käibemaksu. Kui toetuse saaja ei ole käibemaksukohustuslane, võib investeeringutoetuse summasse arvata käibemaksukulu. Käibemaksukulu ei eristada investeeringutoetuse eelarvest.

*Kavas on 2021. a eelarveklassifikaatori muutusega asendada liik 33 liigiga 20

**Kasutatakse juhul, kui investeeringutoetust antakse hasartmängumaksust

6.5.2 Investeeringud kinnis- ja vallasasjade soetamiseks

6.5.2 Investeeringud kinnis- ja vallasasjade soetamiseks

Uuendatud 01.02.2021

Investeeringute ja investeeringutoetuste planeerimisel lähtutakse investeeringute jaotamisest kinnisasja suunatavaks investeeringuks ja investeeringuks vallasasja soetamiseks.

Investeeringud kinnisasja soetamiseks

Kinnisasja suunatavaks investeeringuks on üldjuhul ehitamine [ehitusseadustiku](#) § 4 mõistes (püstitamine, rajamine, paigaldamine, lammutamine, laiendamine, rekonstrueerimine, asendamine) ja kinnisasja soetamine. Kinnisasi võib olla 1. maa; 2. hoone, hoone osa; 3. rajatis; 4. eelnevate punktidega seotud õigused ning kohustused (hoonestusõigus, kasutusvaldus, korteriomand, korterihoonestusõigus). Kinnisasja suunatud investeeringu hulka loetakse ainult need vallasasjad, mis on ehitisega püsivalt ühendatud ja konkreetsele ehitisele spetsiifilise vajadusega.

Kinnisasja suunatav investeering planeeritakse objektipõhiselt

Üldjuhul on kinnisasja suunatud investeeringu objekt samaväärne kinnisvaraasutusega (kinnistu) või Vabariigi Valitsuses otsustatud investeeringu projektiga.

Kinnisasja suunatud investeeringu objektile tuleb anda nimetus, mis koosneb kinnisvaraasutuse nimest või võimalikult täpselt kirjeldatud investeeringust kinnisasja. Kinnisvaraasutuseks on ühe asutuse või juriidilise isiku poolt kindlal eesmärgil kasutatav kinnistu (maa, hoone, hoonekompleks, rajatis) või nende kogum. Kui ühel kasutajal on sarnaseid kinnisvaraasutusi mitmes erinevas asukohas, planeeritakse objektina need eraldi paiknevad kinnisvaraasutused. Kinnisvaraasutuse nimes peab sisalduma asutuse asupaiga (linn, vald, alev, küla) nimi. Kinnisvaraasutuseks on nt „Valga Gümnaasium“, „Maksu ja Tolliameti Jõgeva teenindusbüroo“, „Vändra päästehoone“, „Endla teatri peahoone“. Ühe kinnisvaraasutusega võib olla seotud mitu erinevat Vabariigi Valitsuse otsust. Kui ühe kinnisvaraasutusega seotud investeerimisprojektid on eraldi juhitavad, liigendatakse need eraldi investeeringuobjektina.

Investeeringud kinnisasjadesse kinnitab valitsus objektide lõikes ([riigieelarve seadus](#), § 31, lõige 1). Erandjuhtudel, kooskõlastatult Rahandusministeeriumiga, võib luua kinnisvara investeeringuobjektid asutuste gruppide või valitsemisala lõikes, nn grupiobjekt (nt koolide remondid). Grupiobjekt on kasutusel ka investeeringute toetusmeetme planeerimisel juhul, kui investeeringuobjektide vahel valiku tegemine on volitatud ministrile. Tüüpiliselt on need investeeringutoetuse andmised avatud taotlusvooriga (nt väikeelamute energiatõhususe suurendamine). Valitsuses otsustatakse sellisel juhul investeeringutoetuse

eesmärk ja toetusmeetme kogumaht.

Hoonestatud kinnisasja suunatud investeeringute planeerimist vt käsiraamatus ptk 8.2.8.1 "[Hoonestatud kinnisvara juhtimiskava](#)".

Vallasasjade investeeringud grupeeritakse, planeeritakse ja liigendatakse sisult sarnaste soetusgruppide lõikes riigiülese objektikoodiga IN001000 – IN004000 [eelarveklassifikaatori lisa 5 \(PDF\)](#) alusel. Muudesse investeeringutesse (kood IN005000) planeeritakse intellektuaalne, bioloogiline jm amortiseeritav vallasvara, mis ei klassifitseeru soetusgruppidesse IN001000 – IN004000. Kinnisasja suunatud investeeringut ei tohi klassifitseerida muu investeeringu (IN005000) soetusgruppi. Soetusgrupist võib vajadusel esitada investeerimisprojekti eraldiseisva üksikprojektina. Sellisel juhul näidatakse soetusgrupi objektikoodi 3 viimast kohta järjekorra numbrina.

6.6 Finantseerimistehingute planeerimine

6.6 Finantseerimistehingute planeerimine

Uuendatud 01.02.2021

Finantseerimistehingute eelarves planeeritakse eelarveaastal kavandatav finantskohustuste võtmine (nt laenude ja kapitalirendikohustuste võtmine ning võlakirjade emiteerimine) ja varem võetud finantskohustuste tasumine, laenude andmine (nt KIK, Kredex) ja antud laenude tagasimaksud, aga ka finantsinvesteeringute (nt aktsiad ja osalused) ost ja müük.

Kapitalirendiks määramisel lähtutakse [Raamatupidamise Toimkonna juhendist nr 9 "Rendiarvestus \(PDF\)"](#) ja [üldeeskirjast](#).

Uuendatud 12.04.2021

Eelarve kontol 101 planeeritakse riigi likviidsete varade muutus eelarveaasta lõpu seisuga.

Finantseerimistehingutes eristatakse osalusi avaliku sektori ja sidusüksustes, st riigi osalus ühingus 20% või suurem (eelarve konto 150), neist osalustest, kus osalus on alla 20% (eelarve konto 151).

6.6.1 Finantskohustuste võtmine, andmine ja tagasimaksmine

6.6.1 Finantskohustuste võtmine, andmine ja tagasimaksmine

Uuendatud 01.02.2021

Laenukohustuste võtmist ja nende tagasimaksmist planeeritakse maksete tegemise hetkel. Laenude võtmine planeeritakse positiivse summana eelarve kontol 208 (liik 10) ja laenude tagasimaksed negatiivse summana samal eelarve kontol ja liigil. Eelarveaastal planeeritavad laenude võtmine ja laenude tagasimaksed kajastatakse riigieelarves netosummas.

Näide - laenu võtmine ja tagasimaksmine

Asutus võtab 2022 laenu summas 100 miljonit eurot, mis makstakse tagasi võrdsetes osades järgmise 10 aasta jooksul. Laen kannab intressi 5% aastas.

Finantseerimistingute eelarves planeeritakse 2022 raha laenuvõtmisest 100 miljonit eurot (eelarve konto 208 liik 10) ning järgnevatel aastatel tagasimakseid igal aastal 10 miljonit eurot (liik 10, eelarve konto 208). Kulude eelarves planeeritakse tekkepõhiselt arvestatud intressikulu, sõltumata sellest, millal intresse tasutakse.

Laenude andmist (nt KIK, Kredex, PERH) planeeritakse negatiivse summana eelarve kontol 1032 liigiga 10 ja antud laenude tagasimaksed positiivse summana eelarve kontol 1032 liigiga 10.

Kapitalirendi võtmine planeeritakse positiivse summana eelarve kontol 208 (liik 33/20*) ja tagasimaksed negatiivse summana samal eelarve kontol ja liigil. Eelarvesse planeeritakse tagasimaksed sarnaselt laenude tagasimaksete perioodidega, vt eelnevat laenude võtmise näidet. Kapitalirendi intressikulud planeeritakse eelarve kontol 650 (liik 33/20). Kapitalirendiga seotud käibemaksukulu planeeritakse eelarve kontol 601005 (liik 10) analoogselt teiste käibemaksukuludega positiivse summana.

Näide - auto soetamine kapitalirendilepinguga

Asutus plaanib sõlmida 2022.a juunikuus kapitalirendi lepingu uue sõiduauto ostmiseks. Auto maksab 20 000 eurot, millest 5 000 eurot tasutakse sissemaksena kohe ning ülejäänud 15 000 eurot koos intressidega 5 aasta jooksul. Iga-aastane põhiosa tagasimakse 3000 eurot ja intressikulu 200 eurot aastas. Käibemaks põhivara soetuselt 4 000 eurot tasutakse terves summas. Auto võetakse arvele juulikuus, amortisatsioonisumma on 333,33 eurot kuus. (NB! Kogu näite summad on näitlikustamise eesmärgil lihtsustatud)

- 2022.a eelarves planeeritakse:

Kulud:

- intressikulud: liik 33/20, eelarve konto 650, summa 100 eurot (juuli - dets)
- amortisatsioonikulud: liik 60, eelarve konto 61, summa 2000 eurot (juuli - dets)

Investeeringud:

- põhivara soetus: liik 20, eelarve konto 15, summa 20 000 eurot

Finantseerimistingimused:

- kapitalirendi võtmine: liik 33/20, eelarve konto 208, summa 15 000 eurot
- kapitalirendi tagasimakse: liik 33/20, eelarve konto 208, summa (-)3000 eurot
- Käibemaksukulu: liik 10, eelarve konto 601005, summa 4000 eurot

- 2023-2025.a eelarvestrateegias planeeritakse iga aasta kohta:

Kulud:

- intressikulud liik 33/20, eelarve konto 650, summa 2000 eurot;
- iga-aastane amortisatsioonikulu liik 60, eelarve konto 61, summa 4 000 eurot.

Finantseerimistingimused:

- kapitalirendikohustuse tagasimaksed liik 33/20, eelarve konto 208, summa (-) 3000 eurot

*2021. a on kavas eelarveklassifikaatori muutmisega asendada liik 33 liigiga 20

6.6.2 Finantsinvesteeringute müük

6.6.2 Finantsinvesteeringute müük

Uuendatud 01.02.2021

Kasumeid/kahjumeid finantsinvesteeringute müügist (eelarve konto 655, liik 10) planeeritakse selle aasta eelarves, mil müügitingimused eeldatavasti aset leiavad.

6.6.3 Osaluste soetus ja müük

6.6.3 Osaluste soetus ja müük

Uuendatud 01.02.2021

Osaluste soetust planeeritakse väljamineva finantseerimistehinguna kassapõhiselt liigiga 20 eelarve kontol 150. Rahvusvahelistes organisatsioonides osaluse soetamist võib planeerida liigiga 10.

Osaluste müüki planeeritakse müügist laekuva hinnangulise summa ja hinnangulise mõjuvõimu ülemineku aja alusel sissetuleva finantseerimistehinguna liigiga 10 eelarve kontol 150.

6.6.4 Sihtfondide moodustamine ja edasised tehingud sihtfondidega

6.6.4 Sihtfondide moodustamine ja edasised tehingud sihtfondidega

Uuendatud 01.02.2021

Sihtfondide moodustamist, nt ajutist raha eraldamist Sihtasutusele KredEx või Maaelu Edendamise Sihtasutusele edasilaenamiseks või garantiide andmiseks, kusjuures riik säilitab õiguse saada fondi vahendid peale nende sihipärasest kasutamisest järelejäänud väärtuses tagasi, planeeritakse väljamineva finantseerimistehinguna liigiga, mis viitab finantseerimisallikale (nt riigieelarve kindlaksmääratud vahenditest liigiga 20, Euroopa Liidu välisloetustest liigiga 40) koos täiendava objektikoodiga SE000037 (eriolukorra vahendid SE000040) eelarve kontol 1537.

Täiendavalt planeeritakse iga-aastaselt fondide kasutamisel tekkivaid tulusid ja kulusid (fondihalduriga koostöös, need tulud ja kulud ei kuulu fondihaldurile, vaid riigile) liigiga 10 koos täiendava objektikoodiga SE000037 (eriolukorra vahendid SE000040) eelarve kontol 655 netosummas.

Fondidelt tekkivad tulud ja kulud võivad olla nt intressitulud, lepingutasud, laenukahjumid ebatöenäoliselt laekuvaks arvatud laenuõuetelt, garantiieraldised vms. Sihtfondidest raha tagasilaekumist planeeritakse sissetuleva finantseerimistehinguna liigiga 10 koos täiendava objektikoodiga SE000037 (eriolukorra vahendid SE000040) eelarve kontol 1537.

6.7 Rahavoogude planeerimine

Rahavoogude planeerimine

Võimaldamaks Riigikassal prognoosida riigi rahavoogusid, peavad eelarvestamisega tegelevad üksused esitama täiendavat infot oluliste erinevuste kohta eelarves tekkepõhiselt arvestatud tulude ja kulude ning

kassapõhiste laekumiste ja väljamaksete kohta. Erinevusi tekkepõhise ja kassapõhise arvestuse vahel loetakse selles kontekstis oluliseks, kui need kas üksikult või kokku ületavad:

10% vastava üksuse vastava eelarverühma mahust (näiteks tegevustuludest tekkinud summaarne erinevus peab olema vähemalt 10% tegevustulude kogueelarvest, et seda lugeda oluliseks; sama kehtib tegevuskulude, investeeringute ja finantseerimistingute puhul); või 10 miljonit eurot.

Arvesse ei võeta mitterahalisi tehinguid liigiga 60. Infot ei ole vaja esitada erinevuste kohta, mis jäävad alla 1 miljoni euro, isegi juhul, kui need ületavad 10% vastava üksuse vastava eelarverühma mahust.

Olulisi erinevusi võivad põhjustada näiteks:

ühhekordsed suured tehingud, kus maksmine toimub varem või hiljem kui teenuse või vara saamine; maksud, mille puhul märkimisväärne osa kogutud maksudest tagastatakse või saadakse juurde järgmisel eelarveaastal (näiteks üksikisiku tulumaks); pensionieraldised ja muud eraldised, mille korral eelarveaasta väljamaksed erinevad eelarveaasta eraldiste moodustamise ja eraldistelt arvestatud intressikulust; laovarude muutuse prognoos, kui planeeritakse soetada oluliselt rohkem või vähem võrreldes kasutatavate (kuluks arvatavate) varudega.

Täiendav informatsioon erinevuste kohta esitatakse Riigikassa poolt nõutud formaadis.

6.8 Kohustuste võtmine tulevastesse perioodidesse

Kohustuste võtmisest tulevastes perioodides

